

Broedplaatsen wereldhype

Foto: Arthur de Smidt

Door: Camil Driessen

Gepubliceerd: donderdag 8 oktober 2009 01:42

Update: donderdag 8 oktober 2009 07:10

Je telt niet mee als je geen creatieve stad bent. Dus slaat een van oorsprong Nederlands idee aan in het buitenland.

Casablanca, Osaka en Aalborg. Het is een kleine greep uit de grote groep buitenlandse steden die zich laat inspireren door een typisch Nederlandse uitvinding: broedplaatsen. Rauwe fabrieken, afgebladderde loodsen of verouderde kantoorpanden die met steun van de gemeente plek bieden aan kunstenaars en andere creatievelingen. Die beginnende culturele ondernemers betalen een niet-commerciële huur zodat er ruimte is voor eigen investeringen en zitten samen in een pand zodat ze elkaar kunnen inspireren en opdrachten geven. Wat begon in Amsterdam Noord op het terrein van de voormalige scheepswerf NDSM waaide over naar andere Nederlandse steden als Den Haag (de Caballero Fabriek) en Rotterdam (de graansilo aan de Maashaven) en neemt nu ook het buitenland over.

'Iedere stad wil tegenwoordig hip en creatief zijn', constateert Eva de Klerk. Tien jaar geleden nam ze het initiatief tot broedplaats NDSM-werf, inmiddels een vermaard internationaal voorbeeld. 'Op congressen waar ik kom heeft iedereen zijn mond vol van creatieve industrie, maar ik ben meestal een van de weinige praktijkvoorbeelden.'

Ze heeft het er als zzzp'er maar druk mee. Gisteren kwam directeur Yoshikazu Shibakawa van de Japanse vastgoedreus Chishima Real Estate voor de tweede keer kijken of de aanpak iets voor Osaka is.

Met dank aan krakers

NDSM is zo'n succesverhaal omdat de mix van horeca, kunstenaars, ontwerpers, filmmakers, en nog meer creatievelingen ook anderen naar de overkant van het IJ trekt. Zo bouwde jongerenzender MTV zijn hoofdkwartier tegenover de loods vanwege de creatieve omgeving en worden er regelmatig trendy feesten als Valtifest gegeven.

Amsterdam telt inmiddels honderden kunstenaars in veertig broedplaatsen. De creatieve plekken deden tien jaar geleden hun intrede in de stad nadat de gemeente twaalf gekraakte cultuurpanden rond het IJ en de haven ontruimde vanwege nieuwbouwplannen. Kunstenaars dreigden naar Rotterdam te vertrekken tot een groep krakers de gemeenteraad toesprak. Dat leidde in 2000 tot de oprichting van het Bureau Broedplaatsen Amsterdam (BBA). 'We hebben het broedplaatsenbeleid dus te danken aan de kraakbeweging', zegt directeur Jaap Schoufour. Al moeten echte krakers niets van de 'eilitaire' plekken hebben, omdat je moet worden goedgekeurd door de gemeente.

Tokio

Volgens De Klerk is de succesformule van broedplaatsen dat de gemeente zich afzijdig houdt en de creatievelingen zelf hun plek kunnen financieren en vormgeven. 'De gemeente moet de boel faciliteren. Geef kunstenaars een gebouw en laat ze hun gang gaan.' Niet van bovenaf bepalen wat er gebeurt, maar de gebruikers van onderop zelf iets laten opbouwen. 'Het gaat om geld verdienen in het pand door de kunstenaars, niet aan het pand door projectontwikkelaars.'

Dat bevestigt ook stadsplanner Peter Schultz Jørgensen uit Roskilde die geïnspireerd raakte door de NDSM-werf en een soortgelijk project opzet. 'De gemeente moet een zo klein mogelijke rol spelen en het aan de kunstenaars overlaten. Dat is moeilijk, want politici zijn gewend om met heel concrete projectplannen te werken. Bij broedplaatsen is alleen duidelijk wat je ongeveer gaat doen, nooit hoe het er precies gaat uitzien.'

En vanuit Tokio laat directeur Mitsuhiro Yoshimoto van het Japanse culturele onderzoeksinstituut NLI weten dat hij broedplaatsen naar Japan probeert te halen. 'Creativiteit gebeurt op NDSM-achtige plekken. Niet op commerciële of gecontroleerde plaatsen.'

41 miljoen euro

Creativiteit willen steden de laatste jaren maar al te graag uitstralen. Menig beleidsmaker heeft het onderzoek van de Amerikaanse sociaal geograaf Richard Florida op zijn nachtkastje liggen. Creatievelingen zorgen voor een open en dynamische stad en die trekt bedrijven met geld aan, zo gaat Florida's redenering. Oftewel: broedplaatsen zorgen voor economische groei.

Overigens is compleet onduidelijk hoeveel geld de plaatsen opleveren. Amsterdam stak tot op heden 41 miljoen euro in haar broedplaatsenbeleid. 'Maar de economische effecten zijn moeilijk te kwantificeren', laat een woordvoerder van

wethouder Maarten van Poelgeest van Ruimtelijke Ordening weten.
'Broedplaatsen zorgen voor een bepaald soort levendigheid die je anders niet zou hebben. Dat trekt anderen naar de stad.'

© 2010 Copyright DePers.nl

Dat die economische groei niet echt te becijferen valt deert niemand. De Klerk werd in meer dan twintig steden uitgenodigd om haar project uit te leggen: van Mumbai tot München. En Schoufour kan uit het buitenland rekenen op grote interesse voor het Amsterdamse broedplaatsenbeleid. In anderhalf jaar tijd gaf BBA in dertien buitenlandse steden een presentatie. Maar dat blijft lastig met zo'n oer-Hollandse term. De Klerk: 'Ik noem het altijd maar gewoon breeding places.'